

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПОВІТУ З УМОВОЮ

Чухно О.Є., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри цивільно -правових дисциплін ННІПП НАВС *Волківська Т. Ф.*

Актуальність обраної теми зумовлена становищем спадкового законодавства України в контексті, що стосується спадкування за

заповітом, з умовою, зокрема. Комплексний аналіз ст. 1242 Цивільного кодексу України (далі — ЦК України) дає базисне розуміння даного роду правовідносин, що виникають при укладенні останнього. Наразі, доцільно зазначити, що законодавством чітко не передбачено відповідну правову регламентацію даного роду правочину.

Сутність правовідносин, на основі яких лежить дана гіпотеза становить комплекс прав заповідача відносно особи, котра зазначена у такому заповіті. Особливий правовий статус обумовлений умовою, виконання якої тягне виникнення спадкових прав у особи, котра передбачена у заповіті безпосередньо на час відкриття спадщини.

Норма права, що закріплює розгляну тий правочин, поділяє умови на два види. Сутність перших обумовлена, безпосередньо, поведінкою особи, ідеєю других є свідоме досягнення певного результату без усвідомлення можливості отримання права на спадкування, тобто ті, котрі не пов'язані з поведінкою особи. Серед імовірних випадків задля яких укладесться даний заповіт, законодавець акцентує увагу на наступних, зокрема наявність інших спадкоємців, проживання у певному місці, народження дитини, здобуття освіти тощо. Даний перелік не є вичерпним, однак зазначається, що умова, яка лежить в основі даного правочину не повинна суперечити закону або моральним засадам суспільства. Якщо стосовно закону питання не виникає, то стосовно моральних засад суспільства як досить абстрактної категорії, котра недостатнім чином врегульована з боку держави, не через прогалини в системі законодавства, а через внутрішні переконання кожного індивіда, зокрема, виникає дискусійне питання щодо можливості визнання такого заповіту недійсним та передачі спадкової маси особі, права якої порушені.

Доцільним є також зазначення того факту, що такий вид заповіту, передусім покликаний для стимулювання поведінки особи — спадкоємця, за ради певного блага, а не всупереч їх інтересів.

Вважаю за недоцільне встановлення обмеження з боку законодавства у частині моменту виконання умови зазначеної у такому заповіті. На обґрунтування зазначеного вважаю за необхідне спрямувати увагу на тому, що строк виконання умови, котра може мати місце не в усіх випадках є таким, що достатньо швидко досягається без урахування сил і засобів, покладених на його наближення. Наприклад, строк здобуття вищої освіти — 5 років, народження дитини — 9 місяців. Однак, формальним виконанням умови визначеної в заповіті є той факт, що вона мусить існувати на час відкриття спадщини, тобто момент її настання також пов'язаний зі смертю особи заповідача, або оголошення його померлим. Виходячи з цього, виникає правова колізія стосовно можливості досягнення тої умови, на яку вказує заповідач у розумний строк, а отже, питання стосовно доцільності укладення в такому випадку, з недостатнім врегулювання часових рамок, правочин, з самого початку є недоцільним.

Американський космонавт Нейл Армстронг, який 21 червня 1969 р. вперше в історії людства висадився на поверхні Місяця, несподівано став спадкоємцем за заповітом, що був складений ще в 1891 р. палкою прихильницею французького письменника Жюль Верна. Умовою отримання спадщини було: «зробити перший крок на поверхні небесного тіла» [2].

У 1908 р. німецький любитель математики Вольфскель заповів 100 000 марок тому, хто доведе теорему Ферма [2].

Виходячи з прикладів, що наведені, українське законодавство не дає можливості в жодному випадку скласти заповіт з умовою, котрий передбачав би настання умови навіть після смерті особи, а також без визначення конкретно обумовленої особи, а відтак говорити про стимулювання всього суспільства окрім конкретно визначеної групи людей в чітких інтересах відбивається воля заповідача, є недоцільним.

Отже, як висновок, варто зазначити, що усунення зазначених недоліків, зможе стимулювати не лише конкретне коло суб'єктів, а й суспільство в цілому, а ефект — благо, зможе мати більш ширшу сферу дії, що в перспективі змінить наше суспільство на краще.

Список використаних джерел:

1. Цивільний Кодекс України: від 16 січня 2003 року № 435-^ // Відомості Верховної Ради України - 2003. - № 40 - №44 - С. 356.

2. Заїка Ю.О. Українське цивільне право. Навч. посіб. — К. Істина, — 2008.